

Motion till riksdagen
2006/07:So385

av Désirée Pethrus Engström och Rosita
Runegrund (kd)

Nationell handlingsplan mot hedersrelaterat våld

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en nationell handlingsplan mot hedersrelaterat våld.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om särskild informationsgrupp inom polisen.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att inte tillåta undantag av s.k. barnäktenskap.²
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att beakta faran för hedersmord vid asylärenden.³
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om hälsointyg vid besök i hemländer.

¹ Yrkande 2 hänvisat till JuU.

² Yrkande 3 hänvisat till CU.

³ Yrkande 4 hänvisat till SfU.

Fel! Okänt namn på

Omfattning

FN uppskattar att cirka 5 000 hedersmord begås varje år. Mörkertalet antas vara stort. Kvinnoforum uppskattar att fyra till fem miljoner personer lever under skadliga hedersnormer. Hedersmorden är bara toppen på ett stort isberg där kvinnor världen över tvingas leva i skräck och terror. FN har nu fört upp det på sin agenda. År 2001 antogs i kvinnokonventionen krav på avskaffande av brott mot kvinnor i hedersnamn.

Över 100 000 unga flickor lever i Sverige idag med hederskultur, det visar en undersökning som Stockholms universitet nyligen gjort. Idag får inte alla utsatta den hjälp från samhället som de behöver. Skyddat boende är ett akut och viktigt skydd men många utsatta och hotade behöver fortsatt hjälp och stöd från samhället även efter den akuta fasen.

Dolda brott

Det hedersrelaterade våldet är ofta en väl dold brottslighet som drabbar unga flickor men ibland även pojkar. Ofta har inte skolorna heller tillräcklig kunskap eller resurser för att upptäcka och förhindra våldet. Många ser frågan som ett familjeproblem vilket gör det än mer svårt för flickan att söka hjälp. Det vanliga som sker genom skola eller socialtjänst är att man vill reda ut problemen inom familjen. Problemet är dock att det kan innebära livshotande fara att just blanda in familjen. Detta kan bli startskottet till förföljelse, hot och i värsta fall mord.

Den hedersrelaterade brottsligheten rymmer ett stort mörkertal av offer delvis p.g.a. svårigheten att upptäcka och utreda denna brottslighet. Delvis saknas även tillräckliga kunskaper hos myndigheter och samordningen mellan myndigheter är bristfällig, vilket drabbar den som söker skydd och hjälp. Varje år rapporteras omkring 20 misstankar om hedersmord till polisen och varje vecka får Bris ett tiotal samtal från unga flickor som känner sig hotade av sin familj och som är rädda att bli skickade till sitt hemland där de riskerar att utsättas för könsstympning eller under tvång bli bortgifta. På senare år har det hedersrelaterade våldet uppmärksammats i media och i den dagliga debatten. Trots påstådd kännedom om brottslighetens omfattning vidtog inte den dåvarande socialdemokratiska regeringen nödvändiga åtgärder. Istället drogs Rikskriminalpolisens tjänst mot hedersrelaterad brottslighet in.

I FN:s kvinnokonvention stadgas staters ansvar för att förhindra och utreda brotten. Staten har också en skyldighet att skydda utsatta och potentiella offer för hedersrelaterat våld. Sverige måste nu ta sitt ansvar för dem som lever i hedersrelaterat förtryck och för dem som utsätts för hedersrelaterat våld.

I den nya regeringens föreslagna budget ges polisen en utökad budget på 875 miljoner kronor för budgetår 2007. För åren 2008–2009 läggs jämfört med 2005 års budget ytterligare 1 370 miljoner kronor på polisväsendet. Med detta för polisen ökade ramanslag skulle det vara möjligt ge polismyndigheten

i uppdrag att genomföra nödvändiga åtgärder för att motverka den hedersrelaterade brottsligheten.

Nationell handlingsplan

Sveriges kommuner arbetar mycket olika och goda exempel tas idag inte till vara. Det behövs således en nationell handlingsplan som ska klargöra vilket skydd och vilken hjälp som offren ska ges. Med anledning av ovanstående bör en nationell handlingsplan mot hedersrelaterat våld upprättas i syfte att skydda och skapa lika behandling över hela landet för dem som utsätts för hedersrelaterat våld.

I väntan på att en nationell handlingsplan mot hedersrelaterat våld skapas, måste det akuta skyddet för utsatta tillgodoses. Det är också viktigt att understryka betydelsen av kunskapsspridning om hedersproblematiken som en del i det förebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld. Utbildning rörande andra kulturer och hedersproblematiken bör prioriteras och ges till myndighetspersoner, skolpersonal och politiker för att förbättra kunskaperna om hedersrelaterat våld och medvetandegöra våldets omfattning.

Hälsointyg mot könsstympning

Kvinnlig könsstympning och annan hedersrelaterad brottslighet har bland annat aktualiserats i och med Högsbyfallet där en pappa åtalades för könsstympning på sin dotter. Men det är många fler flickor som blivit utsatta, och tyvärr tvingas vi konstatera att sommaren är en tid då det råder ”högsäsong” för hedersrelaterat våld.

Enligt svensk lag kan könsstympning ge upp till fyra års fängelse, och sedan lagen skärptes 1999 kan personer dömas i Sverige även om brottet begåtts utomlands. Skärpningen av lagen är ett steg i rätt riktning, men det förhindrar inte att brott sker utanför Sverige. Det är inte alltid flickans närmast anhöriga som vill att ingreppet genomförs. Ofta är det mer avlägsna släktingar i hemlandet som vill hålla fast vid dessa hedersnormer. Det krävs ett stöd för de föräldrar som faktiskt vill skydda sina barn när de reser till hemlandet.

För att skydda flickor från att utsättas för könsstympning föreslår vi enligt fransk modell ett ”hälsointyg”. Hälsointyget ska tydligt visa att könsstympning är förbjudet enligt svensk lag. Intyget ska också visa att föräldrarna har ansvaret för flickan och således kan dömas enligt svensk lag även om könsstympning sker i annat land än Sverige. Slakten hemma kommer således att skada föräldrarna och göra dem till brottslingar i Sverige. Ett hälsointyg skulle kunna rädda många unga flickor från att bli könsstympade.

Vi får inte blunda för att flickor i Sverige utsätts för detta avskyvärda ingrepp. Nu måste alla metoder prövas så att skändning av flickors kroppar stoppas.

Fel! Okänt namn på

Mycket kan göras för att förbättra den svenska integrationspolitiken så att normer och värderingar om allas lika rättigheter och möjligheter blir en verklighet. Att se till att flickor inte diskrimineras och förhindras i sin egen utveckling och att de känner sig fria att göra egna val och att de inte särbehandlas är en utmaning som kräver stora insatser från hela samhället.

Tvångsgifte/arrangerade äktenskap och barnäktenskap

De värderingar och normer som familjer med hederskultur bär med sig från sitt hemland krockar i många avseenden med svenska normer och lagar. Exempelvis frågan om tvångsgifte är oacceptabelt i ett fritt land där vi anser att individen ska få göra fria val. Att vi i Sverige i vissa fall ger undantag till att flickor under 18 år gifts bort är inte acceptabelt. För att undvika detta bör s.k. barnäktenskap, alltså giftermål före 18 års ålder, vilket kan ges tillåtelse till av länsstyrelsen, inte accepteras. Detta bör ses över. Likaså bör arrangerade äktenskap inte uppmuntras för att flickor inte ska skickas till sina hemländer för att tvingas gifta sig med män de aldrig träffat eller godkänt.

Skyddat boende

Enligt FN:s generalförsamling har fastslagits att i det grundläggande arbetet mot hedersrelaterat våld är statens skyldighet att skydda sina offer och potentiella offer. Regeringen tillsätter nu mer resurser till skyddat boende vilket är mycket positivt. I regeringsdeklarationen finns också skrivningar om åtgärder mot det hedersrelaterade våldet. Det finns många åtgärder som är nödvändiga och frågan bör hanteras brett politiskt.

Asylskäl

Det är inte acceptabelt att asylsökande kvinnor med mycket starka skyddsbehov får avslag på sina asylansökningar. Kunskapen och medvetenheten om kvinnors asylskäl måste förbättras. Det måste finnas konkreta riktlinjer för handläggning av asylansökningar för kvinnor.

Kvinnors och mäns skäl till att söka asyl i Sverige skiljer sig ibland åt. Flera undersökningar visar att kvinnors asylskäl inte värderas lika högt som mäns och att kvinnor därmed riskerar att inte få asyl. Generellt talar vi om flyktingar utifrån en manlig norm. Män som söker asyl av politiska skäl tas på större allvar av myndigheterna än kvinnor som behöver asyl av sociala och kulturella skäl.

Fel! Okänt namn på

Idag finns möjligheten att få asyl p.g.a. genusrelaterad förföljelse (ex. könsstypning, sexualiserat våld och människohandel för sexuella ändamål) men denna nya skyddsbestämmelse har tillämpats ytterst sparsamt och huvudsakligen beträffande kvinnlig könsstypning. Idag får ofta asylsökande kvinnor, med mycket starka skyddsbehov, avslag på sina asylansökningar. Myndigheterna förefaller sakna tillräckliga kunskaper för att se kvinnors asylskäl.

Vi bör inte acceptera att kvinnor som i sina hemländer utsatts för genusrelaterad förföljelse inte kan räkna med att få skydd i Sverige.

Stockholm den 27 oktober 2006

Désirée Pethrus Engström (kd)

Rosita Runegrund (kd)